

Modül (öneri) No	243
Öğrenme Alanı (Temel konu)	Miras
Modül (Alt konu)	Kadının Miras Hakkı
Öğrenme Çıktıları (Amaçlar)	İslamiyetin miras dağılımında kişiyi değil aileyi baz aldığını kavrar. Kuran'a göre miras dağılımının aile içerisinde oluşabilecek olumsuzlukları engelleyeceğini kavrar.
Süre	40'
Seviye	Seviye-3
Yöntem ve Teknik- Etkinlik	Anı Yazma, Argümantasyon
Materyal ve Teknoloji	Kâğıt, Kalem
İşleniş/Öğrenme-öğretme süreci	Etkinlik-1 - Sınıf iki gruba ayrılır. - Metin öğrencilere dağıtılır. - Metin üzerinden her bireyin anısı sorulur ve anılar arasında grup içinde birince anı seçilir. - Anı ile metnin arasındaki ilişki değerlendirilir. Etkinlik-2 - Öğrenciler iki gruba ayrılır - Öncelikle ilk grup ‘kadının 1/3 pay almasını’ hakkında argüman ve iddialarını ortaya atarlar. - Daha sonra argüman ve iddialarını risale-i nur merkezli olgu, örnek veya gözlemlerde desteklenen deliller ve ispatlar kullanarak savunur ve açıklarlar. - Gerekçelerinin kabul edilebilirliğini destekleyen varsayımlarla iddialarını sağlamlaştırılır. - Diğer gruptaki öğrenciler bu görüşleri dikkatlice dinlerler. - Diğer grubun sunduğu gerekçeleri güçlendirerek destekleme yolunu seçebilecekleri gibi, oluşturulan argümanların geçerli olamayacağı durumları/sınırlılıkları belirterek çürütme yolunu seçebilirler. - Çürütme yolunu seçtiklerinde kendi argümanlarını risale-i nur merkezli dayanak/veri ve kanıtlarla gerekçelendirirler. - Daha sonra öğretmen ortaya çıkan argümanları toparlar, değerlendirir ve ortak sonuçlara ulaşılır.
Ölçme ve Değerlendirme	1. Risale-i Nur'da geçen “sureten az bir şey kaybeder; fakat, ona bedel, akaribin şefkatinden, merhametinden tükenmez bir servet kazanır” ifadesi, kadının mirastaki

	payının azlığına rağmen hangi manevi ve sosyal kazançları vurgular? Bu kazanımların aile içi dengeye katkısını açıklayınız? 2. “Erkek, bir kadın alır, nafakasını taahhüt eder; kadın ise, bir kocaya gider, nafakasını ona yükler” şeklindeki sosyal yapı göz önüne alındığında, Kur’ân’ın miras taksimindeki “فَلِلَّذِكْرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيْنِ” hükmü nasıl bir adalet ve merhamet anlayışını temsil eder? Bu hükmün modern eşitlik anlayışıyla karşılaştırmalı analizini yapınız? Bu soruların cevaplandırılma oranına göre ölçme ve değerlendirme yapılır.
İlişkili metinler	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹ Üçüncü Esas: Muhakemesiz medeniyet, Kur’ân kadına sülüs verdiği için âyeti tenkit eder. Halbuki, hayat-ı içtimaiyede ekser ahkâm ekseriyet itibarıyla olduğundan, ekseriyet itibarıyla bir kadın, kendini himaye edecek birisini bulur. Erkek ise, ona yük olacak ve nafakasını ona bırakacak birisiyle teşrik-i mesai etmeye mecbur olur. İşte, bu surette, bir kadın pederinden yarısını alsa, kocası noksaniyetini temin eder. Erkek pederinden iki parça alsa, bir parçasını tezevvüc ettiği kadının idaresine verecek; kız kardeşine müsavi gelir. İşte adalet-i Kur’âniye böyle iktiza eder, böyle hükmetmiştir. ² HÂŞİYE (Sözler, Yeni Asya Neşriyat, Eylül-2024, s. 460-461) *** ³ فَلِلَّذِكْرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيْنِ olan hükm-ü Kur’ânî mahz-ı adalet olduğu gibi, ayn-ı merhamettir. Evet, adalettir. Çünkü, ekseriyet-i mutlaka itibarıyla bir erkek, bir kadın

¹ Rahman ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.

² HÂŞİYE: Bin üç yüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon insanların hayat-ı içtimaiyesinde en kudsî ve hakikatli bir düstur-u İlâhîyi, üç yüz elli bin tefsirin tasdiklerine ve ittifaklarına istinaden ve bin üç yüz elli sene zarfında geçmiş ecdadımızın itikadlarına iktidaen tefsir eden bir adamı mahkûm eden haksız bir kararı, elbette rû-yi zeminde adalet varsa, o kararı red ve bu hükmü nakzedecektir.”

³ Erkeğin hakkı, iki kadın payı kadardır. (Nisâ Suresi: 176.)

Ayetin Tamamı ve Meali

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنْ امْرُؤٌ هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الشُّلْثَانِ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلَّذِكْرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيْنِ بَيْنَ اللَّهِ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Senden fetva isterler, de ki: "Allah size ikinci dereceden mirasçılar hakkında fetva veriyor: "Şayet çocuğu olmayıp bir kızkardeşi bulunan kimse ölürse, bıraktığının yarısı kızkardeşe kalır. Fakat kızkardeşinin çocuğu yoksa kendisi, ona tamamen varis olur. Eğer iki kızkardeş kalmışsa, bıraktığının üçte ikisi onlarıdır. Eğer mirasçılar erkek ve kadın kardeşlerse, erkeğe, iki dişinin hissesi kadar vardır. Doğru yoldan saparsınız diye Allah size açıklıyor." Allah her şeyi bilir.

alır, nafakasını taahhüt eder. Bir kadın ise, bir kocaya gider, nafakasını ona yükler, irsiyetteki noksanını telâfi eder.

Hem merhamettir. Çünkü, o zaife kız, pederinden şefkate ve kardeşinden merhamete çok muhtaçtır. Hükm-ü Kur'ân'a göre o kız, pederinden endişesiz bir şefkat görür. Pederi, ona "benim servetimin yarısını ellerin ve yabancıların ellerine geçmesine sebep olacak zararlı bir çocuk" nazarıyla endişe edip bakmaz. O şefkate, endişe ve hiddet karışmaz. Hem kardeşinden rekabetsiz, hasetsiz bir merhamet ve himayet görür. Kardeşi, ona "hanedanımızın yarısını bozacak ve malımızın mühim bir kısmını ellerin eline verecek bir rakip" nazarıyla bakmaz; o merhamete ve himayete bir kin, bir iğbirar katmaz.

Şu halde, o fitraten nazik, nâzenin ve hilkaten zaife ve nahife kız, surete n az birşey kaybeder; fakat, ona bedel, akaribin şefkatinden, merhametinden tükenmez bir servet kazanır. Yoksa, rahmet-i Haktan ziyade ona merhamet edeceğiz diye hakkından fazla ona hak vermek, ona merhamet değil, şedit bir zulümdür.

Belki, zaman-ı cahiliyette gayret-i vahşiyâneye binaen kızlarını sağ olarak defnetmek gibi gaddarâne bir zulmü andıracak şu zamanın hırs-ı vahşiyânesi, merhametsiz bir şenaate yol açmak ihtimali vardır. Bunun gibi, bütün ahkâm-ı Kur'âniye

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ⁴

fermanını tasdik ediyorlar.

(Mektubat, Yeni Asya Neşriyat, Mayıs-2025, s. 52)

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ⁵
وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ⁶

⁴ Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik (Enbiya Suresi: 107)

⁵ Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın (Bakara Suresi: 32.)

⁶ Duaları şu sözlerle sona erer: "Ezelden ebede kadar her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur" (Yunus Suresi: 10.)